

12. Blume M. Betas and the regression tendencies / M. Blume // Journal of Finance. 1975. – №30. – P. 785-795.
13. Blume M. On the assessment of risk / M. Blume // Journal of Finance. – 1971. – №26. – P. 1-10.
14. Bradfield D. On estimating the beta coefficient / D. Bradfield // Investment Analyst Journal. – 2003. – №57. – P. 47-53.
15. Corhay A. The The intervallling effect bias in beta: A note / A. Corhay // Journal of banking and finance. – 1992. – №16. – P. 61-73.
16. Інтернет-ресурс: <http://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF>.
17. Інтернет-ресурс: <http://www.wseinternational.eu/>.
18. Інтернет-ресурс: <http://www.pfts.com/en/>.
19. Інтернет-ресурс: <http://investfunds.ua/markets/indicators/WIG-Ukraine/>.
20. Інтернет-ресурс: <http://www.ba.metu.edu.tr/~adil/ba4829/damodaran-beta.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2013 р.

*

УДК 657.37

*І.С. ЧУХНО, аспірант**

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Теоретичні засади бухгалтерської звітності

Постановка проблеми. Дослідження проблем удосконалення бухгалтерської звітності завжди займало провідне місце серед теоретико-прикладних розробок як науковців, так і практиків галузі бухгалтерського обліку, оскільки значення звітності в управлінській діяльності неможливо переоцінити. Високий рівень конкурентності на ринку, бажання одержувати максимально високі фінансові результати та залучати вигідні фінансові інвестиції сприяють посиленню ролі звітності для менеджменту. В результаті бухгалтерська звітність набуває нового статусу, вона стає джерелом інформації для поліпшення роботи господарюючого суб'єкта прийняттям ефективних управлінських рішень.

На сучасному етапі розвитку господарських відносин питання характеристики теоретичного боку бухгалтерської звітності є не менш важливим, ніж її методологічна основа. Проте наявність безлічі поглядів науковців на трактування бухгалтерської звітності й визначення видів, що входять до її складу, ускладнює розвиток однозначної концепції цього поняття. Отже, є потреба в детально-

му вивченні проблем, що виникають у теорії та практиці формування бухгалтерської звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню економічної суті категорії “бухгалтерська звітність” присвячують свої праці такі провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, як Ф.Ф. Бутинець [3], Г.М. Давидов [5], Г.Г. Кірейцев [7], Т.Є. Кучеренко [10], І.В. Малишев [11], В.Г. Пантелеєв [14], І.І. Поклад [16], Я.В. Соколов [20], В.В. Сопко [21], Т.М. Сторожук [20], П.Я. Хомин [23], В.Г. Швець [24] та ін. Праці науковців значимі своїми теоретичними висновками, але існуючі неузгодженості науки сьогодення залишаються невизначеними.

Мета статті – аналіз інтерпретацій категорії “бухгалтерська звітність” провідними науковцями, уточнення сутності вказаного поняття з метою подальшого однозначного його трактування в економічних дослідженнях, а також визначення складу бухгалтерської звітності.

Виклад основних результатів дослідження. Розгляду поняття “бухгалтерська звітність” повинно передувати виявлення сутності звітності. Дослідження економічної суті цієї категорії доцільно розпочати з вивчення основоположних наукових підходів щодо її визначення. Звертаючись до матері-

* Науковий керівник – М.А. Проданчук, кандидат економічних наук, доцент.
© І.С. Чухно, 2013

алів словників та енциклопедій, знаходимо наступне: звітність – документація встановленої форми, що містить звіт про що-небудь. Відповідно звіт – офіційне письмове чи усне повідомлення відповідальній особі, організації про свою роботу, виконання будь-якого завдання тощо.

Отже, звітність – це категорія, притаманна не лише сфері економіки, а й іншим наукам. Зокрема, звіт творчий – демонстрація успіхів колективу чи окремої особи у мистецтві, літературі й ін.; звіт соціологічний – форма подання підсумків прикладного соціологічного дослідження. Самостійна наукова робота, яка містить узагальнену інформацію, що слугує основою для розробки управлінського рішення, підготовки наукових праць, монографій, проведення порівняльних досліджень. Звіт технічний – документ, що відображає найбільш цінний технічний досвід, узагальнює технічні результати, порівняно з підсумками попередніх аналогічних. Вказані види звітності формувалися на базі даних, відмінних від системи бухгалтерського обліку.

За умов колишньої соціалістичної економічної системи структура звітності визначалася сукупністю показників виробничо-фінансового плану держави і водночас на базі звіту за попередній рік формувався план результатів діяльності на наступний операційний цикл. Централізована економіка передбачала єдине народногосподарське планування, при якому звітність подавалася для потреб державного контролю. Тобто звітність являла собою систему узагальнених показників обліку, що уможливлювала робити висновки про виконання підприємством плану. За нинішніх умов господарювання таке визначення вже не вважається актуальним, сучасна звітність формується з метою управління.

Вивчення наукової літератури дало змогу виділити основні концепції трактування звітності: система показників, що відображають певну інформацію; сукупність даних; дані, що характеризують результати виконання плану; спосіб узагальнення інформації; система звітних форм; форма спостереження.

На нинішній час більшість учених при визначенні економічної сутності звітності зазначають, що звітність є впорядкованою системою показників. Інші науковці наголошують на взаємозв'язаності даних, що містяться у звітності. Так, за словами В.В. Кожарського, Л.І. Кравченка, звітність – це система показників, що охоплює і характеризує результати виробничо-фінансової діяльності за певний період [8].

У науковій праці під редакцією С.П. Щербини сказано, що система – це впорядкована множина взаємозв'язаних елементів, якій притаманні структура, організація, єдність та цілісність [25]. Проте візьмемо до уваги заінтересованість користувачів у певній інформації, що може подаватися у вигляді вибірки необхідних показників або у вигляді моментної звітності, тобто такої, що формується вміть і дає змогу одержати інформацію про стан, результат, ефективність тієї чи іншої діяльності або окремої події на обрану дату й час. При цьому може бути відсутньою зв'язаність даних, як і показник системи інформації. Адже будь-яка система має своєрідні принципи функціонування, такі як системність, цілісність, сумісність, узгодженість, комплексність та повнота.

Натомість учені П.С. Балицька, М.І. Карбовник, І.Д. Козак [1] мають іншу думку. Вони позиціонують звітність як сукупність відомостей, що характеризують результати й умови діяльності підприємства за певний період. Провідний учений Я.В. Соколов зазначав, що сукупність – це набір (перелік) показників, що можуть бути як взаємозв'язаними, так і індивідуальними, кожний показник може характеризувати тільки одне явище, стан тощо. Система передбачає наявність причинно-наслідкового чи просто функціонального зв'язку між показниками (один не може існувати без іншого) [20].

З'ясувавши сутність звітності, доцільно перейти до визначення економічної суті категорії “бухгалтерська звітність”. Як зазначено в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів [17].

У даному випадку визначення “бухгалтерська звітність” було одержано шляхом уточнення поняття “звітність” – складена за даними бухгалтерського обліку. Таке визначення є дійсно раціональним, проте в П(С)БО не зазначено, що ж мається на увазі під категорією “звітність”. Саме тому сутність бухгалтерської звітності вважаємо не повністю розкритою.

Вивчаючи законодавство зарубіжних країн, звертаємо увагу на визначення, що дається у Федеральному законі Російської Федерації “Про бухгалтерський облік”, а саме: бухгалтерська звітність – це єдина система даних про майновий та фінансовий стан організації і про результати її господарської діяльності у звітному періоді, що формується на базі даних бухгалтерського обліку за встановленими формами [13]. Тобто закон наголошує, що в даній країні бухгалтерська звітність є регламентованою й чітко визначеною, оскільки подається за встановленими формами і є єдиною системою даних. У законі Республіки Білорусь “Про бухгалтерський облік і звітність” зазначено, що бухгалтерська звітність – це система показників, яка містить інформацію про результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства [12]. Дане визначення, хоча й малоінформативне, проте більш характерне вітчизняній науці. Слід також наголосити на тому, що у вищенаведених країнах визначення “бухгалтерської звітності” затверджене на законодавчому рівні, чого не містить жоден нормативно-правовий акт України.

Учений Т.М. Сторожук [22] позиціонує бухгалтерську звітність як систему узагальнюючих показників, які характеризують результати господарювання підприємства за той чи інший період. Проте вказане визначення за змістом не відрізняється від трактування терміна “звітність”.

Варто погодитись із думкою Н.В. Семишеної, яка дає своє визначення терміна “бухгалтерська звітність” як визначену законодавством або організаціями сукупність форм, складених на основі науково згрупованих системних даних бухгалтерського обліку, які відображають інформацію про майновий, фінансовий стан і їх зміни та результати виробничої й іншої діяльності ор-

ганізацій за визначений період, особливо в частині уточнення регламентованості з боку законодавства чи окремого підприємства.

Аналізуючи вищенаведені трактування звітності та бухгалтерської звітності бачимо, що автори ототожнюють дане поняття. Адже такі аспекти, як “система показників”, “результати виробничо-фінансової діяльності”, “умови діяльності підприємства”, “облікові записи” більш притаманні поняттю “бухгалтерська звітність”. А категорія “звітність” повинна розглядатися ширше, ніж просто звітність підприємства.

Вважаємо, що саме бухгалтерська звітність є системою узагальнених взаємозв’язаних показників. Властивості, притаманні категорії “система”, та їх характеристику чітко окреслює С.А. Кузнецова [9]:

наявність сукупності елементів системи (властивою ознакою системи є наявність усіх притаманних їй елементів);

їх взаємозв’язаність (сила зв’язків елементів системи за потужністю переважає зв’язки цих елементів з елементами, які не входять у дану систему);

цілісність системи (всі елементи обліку за функціональністю утворюють цілком визначену цілісність, в якій з’являються певні інтегральні властивості, що характерні для системи в цілому, але не є властивими жодному з її окремих елементів);

інформаційність системи (для реалізації функціональних властивостей системи необхідна інформаційна взаємодія її елементів);

взаємозв’язок між системою та середовищем (середовище є не тільки праматір’ю системи, але й в оточенні середовища система живе і функціонує).

Проведені теоретичні дослідження дали змогу уточнити трактування звітності, визначивши її наступним чином: звітність – сукупність узагальнених даних, яка надає суттєву інформацію користувачам із метою задоволення їхніх конкретних інформаційних потреб.

Визначення звітності як елемента методу бухгалтерського обліку склалося історично під впливом балансового узагальнення господарських операцій та розрахунку фінансового результату звітного періоду у вигляді

різниці між лівою і правою частинами балансу, які, власне, й були основними формами звітності [12]. За словами вчених Ф.Ф. Бутинця та Н.А. Остап'юк, звітність узагальнює інформацію, одержану в бухгалтерському обліку, і водночас є елементом його методу [3].

З огляду на вищесказане можемо погодитись із думкою провідних учених, які досліджували теорію бухгалтерського обліку, про те, що звітність є елементом методу обліку, оскільки вона – один із прийомів розкриття закономірностей, що формують науку бухгалтерського обліку. Більше того, тільки в безперервній взаємодії з іншими елементами методу обліку звітність має змогу відображати стан і рух господарських засобів, джерел їх утворення, процесів та результатів господарювання підприємства.

Можемо дійти висновку, що бухгалтерська звітність є більш містким економічним поняттям, вона включає фінансову, статистичну податкову, внутрішньогосподарську, спеціалізовану звітність, які однаковою мірою формуються на підставі даних бухгалтерського обліку й задовольняють потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Із цього погляду недоцільно ототожнювати терміни “бухгалтерська звітність” із “фінансовою”. Попри те, що вони мають одну мету формування, використовують одне інформаційне середовище, відповідають одним і тим самим якісним характеристикам, ці терміни значно різняться економічною сутністю, значенням інформації, змістом, регламентованістю, складом показників та вимірниками, що використовуються при відображенні інформації.

На підставі проведених досліджень наукової літератури, нормативно-правових актів, пропонуємо характеризувати бухгалтерську звітність як регламентовану нормативними актами або господарюючими суб'єктами систему звітності, що містить взаємозв'язані економічні показники, сформовані за даними бухгалтерського обліку, які характеризують умови й результати діяльності підприємства за звітний період.

Переваги такого визначення наступні:

1) використовує поняття “звітність”, сутність якого розкрита раніше;

2) вказує на регламентацію з боку держави чи, відповідно, власника;

3) акцентує увагу на тому, що бухгалтерська звітність є системою інформації;

4) зазначає взаємозв'язаність звітних показників;

5) коротко розкриває економічний зміст;

6) зазначає періодичність подання.

Доцільно наголосити на тому, що бухгалтерська звітність є економічною категорією, яка виконує дві взаємозв'язані функції: є способом узагальнення облікового процесу та системою економічних показників, що всебічно характеризують діяльність підприємства.

Вивчення сутності бухгалтерської звітності є неповним без визначення видів звітності, які її формують. Досліджуючи склад бухгалтерської звітності, простежуємо відсутність однастайності вчених у підходах до її класифікації й обґрунтуванні класифікаційних ознак.

Провідні науковці Г. Г. Кірейцев [7] та І. В. Малишев [11] вказують, що до складу звітності входять три основні складові: бухгалтерська, статистична і оперативна. Таке групування є закономірним та притаманним радянській економічній системі, коли визнавався єдиний господарський облік, який включав, відповідно, бухгалтерський, статистичний і оперативний види обліку.

Деякі вчені, вивчаючи склад звітності, пропонують використовувати класифікаційну ознаку “за видами”. Зокрема, колектив авторів [4] поділяє звітність на бухгалтерську (фінансову), внутрішньогосподарську (управлінську), статистичну й податкову; В.Г. Пантелєєв [14] – за видами зовнішньої звітності: бухгалтерську, фінансову, податкову, статистичну, спеціальну, адміністративну, іншу та за видами внутрішньої: бухгалтерську, внутрішньогосподарську, управлінську. Вважаємо, що класифікаційна ознака “за видами” недостатньо конкретизована і потребує уточнення. Більше того, може існувати досить велика різноманітність видів, що підтверджено поглядами вищевказаних учених.

Ряд авторів вважають правильним класифікувати звітність за змістом. Так, М.С. Бє-

лоусов, Б.А. Титов [2] виділяють бухгалтерську й статистичну звітність; Т.М. Джинджиристий Т.М. та Я.М. Баренгольц [6] – бухгалтерську, статистичну, оперативну; Ф.Ф. Бутинець і Н.А. Остап'юк [3] поділяють на фінансову, статистичну, податкову й внутрішню. Класифікувати звітність за змістом не зовсім коректно, оскільки будь-яка класифікаційна ознака несе в собі певний зміст, проявляє найбільш суттєві риси сукупності, що класифікується.

І.І. Поклад [16] поділяє звітність за джерелами звітних даних на бухгалтерську і статистичну. З такою класифікаційною ознакою погоджується П.Я. Хомин [23], але виділяє крім бухгалтерської та статистичної звітності ще й фінансову і оперативно-технічну. Вважаємо, що в даному випадку класифікувати звітність за джерелами звітних даних недоцільно, бо джерелом формування всіх вказаних видів звітності є дані системи бухгалтерського обліку.

Деякі дослідники об'єднали дві класифікаційні ознаки за змістом та джерелами формування й запропонували в складі звітності виділяти: бухгалтерську, статистичну, спеціальну (Сопко В.В. [21]); статистичну, податкову, фінансову, управлінську (Давидов Г.М. [5]); статистичну, фінансову, податкову, спеціальну, управлінську (Швець В.Г. [24]).

Розглянувши найпоширеніші класифікаційні ознаки групування звітності відзначимо, що переважна більшість науковців досліджували класифікацію не бухгалтерської звітності, а звітності в загальному, тому вони ставили в один класифікаційний ряд звітність бухгалтерську, фінансову, статистичну, податкову, управлінську тощо. Маємо деякі сумніви щодо такого групування.

Загальновідомо, що звітність існує не тільки бухгалтерська, а також соціологічна, технічна, військова, творча та ін. Відповідно й формуватимуться інші види звітності на підставі даних, створених поза системою бухгалтерського обліку. Тож на даному етапі слушно розподілити звітність на два види, залежно від джерела звітних даних: бухгалтерську та іншу. Бухгалтерська – це звітність, сформована в системі бухгалтерського обліку. Іншою звітністю визнаємо таку, що

подається на основі інших інформаційних систем, не застосовуючи даних обліку.

Що стосується фінансової, податкової, внутрішньогосподарської, статистичної, оперативно-технічної звітності, дослідимо належність вказаних видів до єдиної системи бухгалтерської звітності. Кожна з наведених видів звітності формується в результаті ведення відповідної підсистеми бухгалтерського обліку.

Наголошуємо на тому, що бухгалтерська звітність є системою звітності, оскільки формується на основі системи бухгалтерського обліку. Беззаперечною істиною є той факт, що існує єдина система бухгалтерського обліку з притаманною тільки їй сукупністю елементів методу: рахунками і подвійним записом, документацією, інвентаризацією, оцінкою та калькуляцією, балансом і звітністю. Завдяки власному методу бухгалтерський облік забезпечує суцільну реєстрацію всіх об'єктів та господарських процесів. Усі існуючі підсистеми обліку застосовують його елементи методу.

Так, за словами Ф.Ф. Бутинця, з метою забезпечення інформаційних запитів різних користувачів бухгалтерський облік як єдина цілісна система може складатися з підсистем фінансового, управлінського й податкового обліку [3]. Результатом ведення фінансового обліку є подання фінансової звітності, яка, як зазначено в П(С)БО 1 [17], є апіорі бухгалтерською, тому сумнівів щодо вказаної категорії бути не може. Управлінська звітність на практиці формується із використанням даних системи бюджетування, планових і нормативних показників, аналітики, первинних документів та облікових реєстрів. Дана інформація акумулюється в системі бухгалтерського обліку, тому й звітність внутрішньогосподарська є складовою бухгалтерської.

Спірним моментом є існування податкового обліку. Деякі дослідники відзначають, що він є окремою системою, яка існує поряд із бухгалтерською. За словами вчених Є.І. Свідерського та Д.Є. Свідерського, фінансова, податкова, статистична й інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку. Виходячи з цього, бухгалтерсь-

кий облік повинен бути, зокрема, основою для фінансового і податкового обліку [19].

З прийняттям Податкового кодексу України відзначається суттєве наближення податкового обліку до бухгалтерського. І хоча поняття “податковий облік” й досі трапляється в Податковому кодексі, в статті 14: “Порядок податкового обліку та звітності про результати спільної діяльності встановлюється центральним органом державної податкової служби” [15], проте нині вказаний термін пропонується замінити поняттям “податкові розрахунки”, які формуються в єдиному інформаційному середовищі бухгалтерського обліку. Тож можна стверджувати, що й податкова звітність є частиною бухгалтерської.

Зазначимо, що крім вказаних видів обліку, окремою підсистемою бухгалтерського обліку є статистичний. Так, за словами Ю. Б. Слободяник дані про господарські та виробничі зміни статистичний облік одержує з оперативного і бухгалтерського обліку. Відповідно й статистична звітність входить до складу бухгалтерської.

Проведене дослідження дає змогу дійти висновку, що в складі бухгалтерської звіт-

ності доцільно виділити наступні види, залежно від економічної сутності показників: фінансову, управлінську, податкову, статистичну та іншу звітність.

Висновки. Глибинні дослідження однієї із найважливіших економічних категорій обліку “бухгалтерської звітності” дали можливість обґрунтувати деякі позиції, пов’язані з її концепцією. Зокрема, запропоновано позиціонувати бухгалтерську звітність як регламентовану нормативними актами або господарюючими суб’єктами системи звітності, що містить взаємозв’язані економічні показники, сформовані за даними бухгалтерського обліку, які характеризують умови й результати діяльності підприємства за звітний період.

Прагнемо акцентувати увагу на тому, що бухгалтерська звітність є системою звітності, оскільки сформована за даними системи бухгалтерського обліку. Крім того, зважаючи на існування ряду підсистем бухгалтерського обліку, за даними яких формуються відповідні види звітності, пропонуємо виділити в складі бухгалтерської звітності фінансову, внутрішньогосподарську, податкову, статистичну та іншу звітність.

Список використаних джерел

1. Балицька П.С. Бухгалтерський облік / П.С. Балицька, М.І. Карбовник, І.Д. Козак. – К.: Вища шк., 1972. – 348 с.
2. Белоусов М.С. Бухгалтерский учет и калькуляция в промышленности продовольственных товаров / М.С. Белоусов, Б.А. Титов. – М.: Пищепромиздат, 1957. – 326 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Звітність підприємства: [навч. посіб.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та Н.А. Остап’юк] / Ф.Ф. Бутинець, Н.А. Остап’юк. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 428 с.
4. Васюта-Беркут О.І. Теорія бухгалтерського обліку: [навч. посіб., за заг. ред. В.Б. Захочая] / О. І. Васюта-Беркут, Г. Ф. Шепітко, Н. О. Ромашевська. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. — 176 с.
5. Давидов Г.М. Звітність підприємств: [навч. посіб.] / Г. М. Давидов, Н. С. Шалімова. – К.: Знання, 2010. – 624 с.
6. Джинджиристий Т.М. Бухгалтерський облік у сільському господарстві: [підруч.] / Т.М. Джинджиристий, Я.М. Баренгольц. – К.: Вища шк., 1995. – 224 с.
7. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / Г. Г. Кірейцев. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
8. Кожарский В.В. Бухгалтерский учет в торговле: [учеб. пособие; под общ. ред. В. В. Кожарского, Л. И. Кравченко] / В. В. Кожарский, З. В. Кудрявец, З. М. Пименова, С. И. Филипенко. – Мн.: Выш. шк., 1996. – 408 с.
9. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика: моногр. / С.А. Кузнецова. – Мелітополь: ТДАУ, 2007. – 298 с.
10. Кучеренко Т.С. Фінансова звітність як складова економічних наук / Т. С. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №9. – С. 21-29.
11. Малышев И.В. Теория бухгалтерского учета: [учеб. пособие для с.-х. вузов] / И. В. Малышев. – М.: Финансы и статистика, 1981. – 264 с.
12. О бухгалтерском учете и отчетности: Закон Республики Беларусь от 18.10.1994 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://profbuh.by/buxgalteru/statja-zakon/2/>.
13. О бухгалтерском учете: Федеральный закон Российской Федерации от 21.11.1996 № 129-ФЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.consultant.ru/popular/>.
14. Пантелеев В.Г. Фінансова звітність / В. Г. Пантелеев. – К., 2004. – 228 с.
15. Податковий кодекс України (із змінами, внесеними згідно із законом № 5043-17 від 15.08.2012) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
16. Поклад И.И. Курс бухгалтерского учета : [второе, перераб. и доп. изд.] / И. И. Поклад. – М.: Госфиниздат, 1963. – 488 с.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. №87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show?nreg=z0391-99&page=1#o17>.
18. Richards Belinda and Wood David. The Value of Social Reporting [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hausercenter.org/iri/wp-content/uploads/2010/05/Value-of-Social-Reporting.pdf>.
19. Свідерський С.І. Податковий облік як підсистема бухгалтерського обліку / С. І. Свідерський, Д. Є. Свідерський // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ “Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана”. – К.: КНЕУ, 2011. – Вип. 17. – С. 334–341.
20. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: история и современность. Принципы и концепции бухгалтерского учета / Я. В. Соколов. – Т.1.– Уфа: ИЦ “БТИПБ”, 2000. – 214 с.
21. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: [навч. посіб.] / В. В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.
22. Сторожук Т.М. Звітність підприємств : [навч. посіб.] / Т. М. Сторожук. – Ірпінь : НАДПС України, 2005. – 412 с.
23. Хомин П.Я. Формування звітності в підсистемах фінансового, управлінського й податкового обліку: моногр. / П.Я. Хомин. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 288 с.
24. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: [підруч.] / В.Г. Швець. – К.: Знання, 2004. — 448 с.
25. Щерба С.П. Філософія : [навч. посіб.; за заг. ред. С. П. Щерби] / С. П. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада.— К. : МАУП, 2004. — 216 с.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2012 р.

*

УДК 334.012.61-336.77

В.С. ПІВТОРАК, аспірант*

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Банківське кредитування малих аграрних підприємств

Постановка проблеми. Високий рівень розвитку малого підприємництва може стати основою соціально-економічної стабільності суспільного розвитку в нашій країні, а також певною сходинкою на шляху до побудови ефективної вітчизняної банківської системи. Згідно з останніми дослідженнями «Bloomberg Businessweek» приблизно третина усіх підприємців звертаються до банків за кредитом у разі необхідності залучення додаткових коштів, а капітал відповідних фінансово-кредитних установ є найбільшим джерелом зовнішнього фінансування [11]. Виходячи з даної позиції, ринок банківських послуг має забезпечити повноцінне фінансування діяльності певних економічних суб’єктів, що передбачає доступність фінансових ресурсів, прозорість і передбачува-

ність здійснюваних операцій. З огляду на обмежені розміри власного капіталу малі суб’єкти господарювання вимушені залучати все більше кредитних ресурсів для належного фінансового забезпечення власної діяльності, що й робить інститут кредитування таким важливим взаємозв’язаним елементом розвитку малого підприємництва.

Питання кредитування суб’єктів малого аграрного підприємництва набувають актуальності, зважаючи на сучасний стан виходу економіки з кризового становища та реформування податкової системи нашої держави. Кредит є одним із головних елементів фінансового забезпечення як вже існуючих тривалий час малих підприємств, так і новостворених, зайнятих у різних сферах економічної діяльності. Доцільність залучення кредиту даним видом суб’єктів господарювання підтверджується відсутністю їх потреби в значному стартовому капіталі й, за певного рівня державної підтримки, вони

* Науковий керівник – М.Й. Малік, доктор економічних наук, професор, академік НААН.
© В.С. Півторак, 2013